

Genlisea

Přátelství-společnost pánů Radek Kastner
[02.10.2008]
Aktualizováno [03.10.2008]

Genlisea A. ST.
HIL. (1833) - Genlisea

Rod Genlisea patří spolu s rody tuňnice (Pinguicula) a bublinatka (Utricularia) k řadě bublinatkovitých (Lentibulariaceae). Ohledně lapacích orgánů jsou genliseje nejbližší příbuzní s bublinatkami.

OBECNÉ INFORMACE

První rostliny objevil v Brazílii roku 1833 francouzský botanik Auguste Francois Cesar Prouvençal de Saint Hilaire (1779-1853). Pojmenoval rod ke cti francouzské spisovatelky Stéphanie-Félicité Comtesse de Genlis (1746-1830).

Rod zahrnuje v současnosti 21 známých druhů, které se dělí na dva podrody, Genlisea a Tayloria. Charakteristickým rysem podrodu Genlisea je horizontální se otvírající semena. U podrodu Tayloria, ke kterému patří většina druhů v Jižní Americe se vyskytují druhy G. lobata, G. uncinata a G. violacea, se vyznačují pouze semeny otvírající podlouhle.

ROZÁŠENÍ

Oblast rozšíření genlisejí se omezuje na karibské ostrovy, Střední a Jižní Ameriku a Afriku. Jako jediného zástupce rodu lze nalézt G. margaretae i na Madagaskaru, ale vyskytuje se rovněž v Africe.

Rostliny rostou převážně ve vlhkých tropických oblastech, a velmi mokřích, písčitéch bohatých na humus, savanách s bahnatou půdou (pole s emiití půdou), v mělkých vodách nebo na zplavovaných loukách i rašeliništích. Většina druhů bývá sezónně zaplavena a některé druhy rostou převážně v vodě.

(G. repens, G. guianensis). G. violacea osídluje mechovité políčky na písčité krátké skalních stěněch. Zatímco většina druhů upřednostuje tropické náhony, některé druhy vyskytují se na jihoamerických stolových horách vystupujících do výšky až 2500 metrů.

CHARAKTERISTICKÉ RYBY

Genlisee jsou terestrické nebo až semiakvatické rostoucí rostliny tvořící listovou rosetu, a všechny tvořící podobnou malou rosetu s plochými arkovitými a kopisovitými listy. Většinou zde tvoří G. guianensis a G. sanariapoana, které mají páskovitě listy, které mohou dosáhnout délky až 20 cm.

Některé druhy jsou na přirozeném stanovišti květi období sucha jednoleté, ale v kultuře se projeví jako vytrvalé rostliny.

Existují populace druhu G.

pygmaea, která si vyvinuly takovou vlastnost, že pěstované květi období sucha pomohou hlávkám. Toto pro genlisee nezvyklé pěstování sobě bylo objeveno dosud jen u málo rostlin na přirozeném stanovišti a je zde zapotřebí dalšího zkoumání.

Mnoho kořenů mají rostliny tohoto rodu podzemní listovými pastmi (rhizoidy) typu vráti. Rozprostřenými pastmi přecházejí v polovině světla do měchýřkovitých rozvětvených, které slouží jako tržnicová komora. Další se pasti větví

do dvou větviček, tedy do tvaru písmene Y, a jsou spirálovitě točivé.

LAPACÍ MECHANISMUS

Výživné větvičky rhizoidy mají široké otvory, kterými se do pasty dostávají velmi malé kořisti. Drobné, dovnitř nasmlávané chlupy, které brání cestě zpět. Tímto způsobem polapení kořisti se pohybuje směrem k tržnicové komoře, ve které bude nakonec pomoci tržnicové rozložení.

Mezi kořisti se nacházejí prvoci (Protozoa). Do jaké míry Genlisea svou kořisti láká, je třeba si uvědomit. Prokázáno ale je, že kořisti je nalákána do rhizoidů, pasty se ale nacházejí mezi tržnicovými pastmi (Barthlott et al. 1998).

KVĚŠT

Květné stonky dosahují délky 10 - 40 cm a u většiny druhů jsou pokryty chlupy nebo chlupatými chlupy. Jednotlivé květy jsou bílé, fialové, modrofialové až bílé nebo bílé.

PĚŠTOVÁNÍ

Tyto tropické rostliny rostou přirozeně na vlhkém stanovišti za stálou vysokou vlhkostí od 80 - 90% a celoročními teplotami mezi 20 a 30 °C. Některé druhy většinou pocházejí z Jižní Ameriky snižují i chladnější noci. Pouze G. roraimensis by se měla pěstovat na chladnější stanovišti se zřejmým poklesem nočních teplot.

Vhodný substrát představuje směs rašeliny a písku, přičemž by se měl používat velmi vysoký podíl písku. Pozitivní vliv na optimální vývoj rostlin má i velká a hluboká květináč, protože některé druhy vyžadují mohutný systém pastí a proto potřebují mnoho prostoru. Je to pak věc i pro druhy tvořící odnože.

Základní pravidlo je tak, že květináč je ve vodě, tímto způsobem, že používáme větvičky - vnější květináč, který během období růstu rostlin je naplněn vodou a co

májló pod okraj zeminy. V zimě udržujeme hladinu vody na čtvrtině květináče. Doporučuje se používat v polovině dešťovou vodu, která by se měla pravidelně obměňovat.

Množeně se u většiny druhů dělením trsů, listovými řízkami nebo i řízkami z pastev. Pěstování ze semen je ale poněkud náročné, protože ne všechny semena mají stejnou dobrou klíčivost. Osvědčil se v polovině do čistě destilované vody. K tomu ale potřebujeme spoustu trpělivosti, protože semena často začínají klíčit až po velmi dlouhém období. Zde má šance prospět, když miskou s vlněným hadříkem necháme na jakýsi čas vyschnout, nebo když krátkodobě změníme podmínky stanoviště.

Další odkazy:

Detailní vody, stejně jako množství fotografií druhů domácích v Jižní Americe, se nacházejí na stránce autora Fernando Rivadavia: <http://www.ladin.usp.br/carnivoras/>

<http://www.carnivorousplants.org/cpn/samples/NatHist293Guncinata.htm>

Literatura:

Barthlott, W., Porembski, S., Seine, R., Theisen, I. (2004): Karnivoren - Biologie und Kultur Fleischfressender Pflanzen. Verlag Eugen Ulmer.

Braem, Dr. Guido (2002): Fleischfressende Pflanzen - Gattungen und Arten im Porträt. Augustus Verlag München.

D'Amato, P. (1998): The Savage Garden - Cultivating Carnivorous Plants.

Fischer, E.; Porembski, S.; Barthlott, W. (2000): Revision of the genus *Genlisea* (Lentibulariaceae) in Africa and Madagascar with notes on the ecology and phytogeography. *Nordic J. Bot.* 20 (3): 291-318.

Labat, J. J. (2003): Fleisch fressende Pflanzen - Auswählen und Pflegen. Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart.

Rice, B.M. (1994): Growing Terrestrial *Genlisea*. *Carnivorous Plant Newsletter* 23:2, 36.

Internet:

<http://www.sarracenia.com/pubs/genlis1.htm>

Rivadavia, F. (2000): *Genlisea pygmaea* St. Hil. *The Carniv. Pl. Society Journal*. Vol. 23: 70-71.

Rivadavia, F. (2001): The Giant *Genlisea uncinata* P.Taylor & Fromm-Trinta. *Carnivorous Pl. Newsletter*.

Porembski, S.; Fischer, E.; Gemmel, B. (1996): *Genlisea barthlottii* - A new species from Guinean inselbergs. *Bull. Mus. natl. Hist. nat., Paris*, 4. série, 18, section B, Adansonia, n 1-2: 151.154.

Slack, A. (1979): Carnivorous Plants. Reed, London.

© Markus Welge | Poslední aktualizace: 14.03.2008

T: Josef Molnár